

Examen VMBO-GL en TL
2008

tijdvak 2
maandag 16 juni
13.30 - 15.30 uur

Nederlands CSE GL en TL

Bij dit examen horen een bijlage en een uitwerkbijlage.

Beantwoord alle vragen en maak alle opdrachten in de uitwerkbijlage.

Dit examen bestaat uit 25 vragen, een samenvattingsopdracht en een schrijfopdracht.
Voor dit examen zijn maximaal 50 punten te behalen.
Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Tekst 1

- 1p 1 Hoe wordt het onderwerp van de tekst in alinea 1 ingeleid?
Het onderwerp van de tekst wordt in alinea 1 ingeleid door
A de aanleiding voor het schrijven van dit artikel te noemen.
B de mening van een deskundige weer te geven.
C de indeling van de tekst in alinea's aan te duiden.
D het onderwerp van dit artikel te beschrijven.
- 2p 2 Welke vijf verschillen tussen thuistaal en schooltaal worden in alinea 2 genoemd?
Gebruik per verschil maximaal 10 woorden.
- 1p 3 "Dit zijn kenmerken van schooltaal die kinderen op school ook horen." (regels 53-55)
→ Welke twee kenmerken van schooltaal worden hier bedoeld?
- 1p 4 "Niet duidelijk is of die ouders altijd kenmerken van schooltaal gebruiken in hun taalaanbod." (regels 56-58)
→ Citeer de zin uit het tekstgedeelte van de alinea's 5, 6 en 7 waarin wordt aangegeven dat ook is onderzocht, hoe vaak ouders schooltaal gebruikten.
- 1p 5 Welk kopje geeft het beste de inhoud weer van alinea 3 en 4?
A Kenmerken schooltaal
B Leeftijd kinderen
C Mening wetenschappers
D Taalaanbod ouders
- 1p 6 In het onderzoek is gekeken naar de verschillen in het gebruik van schooltaal thuis. Wat is er onderzocht?
Onderzocht is
A hoe goed, waar en waarom schooltaal door moeders thuis gebruikt wordt.
B hoe, hoe goed en waarom schooltaal door moeders thuis gebruikt wordt.
C hoe, wanneer en hoeveel schooltaal door moeders thuis gebruikt wordt.
D hoe, wanneer en waarom schooltaal door moeders thuis gebruikt wordt.
- 1p 7 Wat is het verband tussen alinea 5 en alinea 6?
A Alinea 5 en 6 vormen samen een opsomming.
B Alinea 5 en 6 vormen samen een tegenstelling.
C Alinea 6 geeft een verklaring voor het genoemde in alinea 5.
D Alinea 6 noemt een gevolg van het genoemde in alinea 5.
- 1p 8 Wat is het verband tussen enerzijds de alinea's 5, 6 en 7 en anderzijds alinea 8?
A Alinea 8 geeft een toelichting op het onderzoek uit de alinea's 5, 6 en 7.
B Alinea 8 geeft een verklaring voor het onderzoek uit de alinea's 5, 6 en 7.
C Alinea 8 noemt de opzet van het onderzoek uit de alinea's 5, 6 en 7.
D Alinea 8 noemt het resultaat van het onderzoek uit de alinea's 5, 6 en 7.

- 1p 9 De laatste alinea van een tekst kan de volgende functies hebben:
- 1 een nieuwe deskundige voorstellen
  - 2 een advies geven
  - 3 een waarschuwing uitspreken
  - 4 een oordeel over deskundigen geven.
- Wat is de belangrijkste functie van de laatste alinea van deze tekst?
- A** 1
B 2
C 3
D 4
- 1p 10 Wat is, naast informeren over het onderzoek, het tweede doel van de schrijfster met deze tekst?
- De schrijfster wil de lezers
- A** ertoe aansporen om de kinderen thuis voor te bereiden op de schooltaal.
B ervan overtuigen dat het gebruik van schooltaal thuis leuk is voor kinderen.
C laten inzien dat gewone thuistaal net zo waardevol is als schooltaal.
D wijzen op het feit dat scholen steeds meer thuistaal gaan gebruiken.
- 1p 11 Wat is de hoofdgedachte van de tekst 'Schooltaal of thuistaal: wat leren jonge kinderen thuis?'
- A** Alle moeders gebruiken thuistaal, maar sommige moeders doen dat vaker dan andere.
B Het is niet duidelijk, wanneer en waarom ouders thuis schooltaal gebruiken en wat het gevolg daarvan is.
C Het taalgebruik van de ouders tegen kinderen thuis heeft invloed op het leren van de kinderen op school.
D Kinderen van ouders met een lange opleiding krijgen thuis schooltaal aangeboden en kinderen van ouders met een korte opleiding niet.

Tekst 2

11p 12 Samenvattingsopdracht

Vat de tekst 'Knallende koppijn' samen in maximaal 180 woorden. Besteed in je samenvatting alleen aandacht aan de volgende punten:

- waardoor migraine verschilt van hoofdpijn
- het gevolg van migraine voor de samenleving
- de belangrijkste onderzoeker en de twee doelen van zijn onderzoek
- wat bekend is over de oorzaak van migraine en wat nog onduidelijk is
- de oorzaak van chronische zware hoofdpijn: wat is duidelijk en wat is nog onduidelijk
- wat is er te doen tegen migraine
- wat is er te doen tegen chronische zware hoofdpijn

Maak er een goedlopend geheel van. Gebruik geen telegramstijl.

Tekst 3

- 1p 13 Wat is het doel van de makers van de advertentie?
- A de lezers duidelijk te maken wat de vereniging 'Wereldkinderen' doet
  - B de lezers in actie te laten komen voor te vondeling gelegde meisjes in China
  - C de lezers te laten protesteren tegen de Chinese bevolkingspolitiek
  - D de lezers te waarschuwen voor dubieuze adoptiepraktijken
- 1p 14 Welke functie heeft de foto in deze advertentie?
- De foto
- A maakt de tekst begrijpelijk.
  - B maakt de tekst minder schokkend.
  - C trekt de aandacht van de lezer.
- 1p 15 Voor wie is deze dagbladadvertentie bedoeld?
- A voor alle lezers
  - B voor leden van de vereniging 'Wereldkinderen'
  - C voor mensen die een kind willen adopteren
  - D voor ouders van jonge kinderen

Tekst 4

- 1p 16 Hoe wordt de tekst in alinea 1 ingeleid?
- A door de belangrijkste aspecten van het onderwerp te noemen
  - B door duidelijk te maken hoe het artikel opgebouwd is
  - C door een bekende deskundige aan de lezers voor te stellen
  - D door een eerder artikel van de schrijver samen te vatten
- 1p 17 Waarom is een internationaal netwerk van onderzoekers opgericht (alinea 1)?
- A omdat de toeristische bedrijfstak afhankelijk is van weer en klimaat
  - B omdat er geen aandacht geschonken wordt aan mogelijke kansen en eventuele bedreigingen van het toerisme door klimaatverandering
  - C omdat klimaatveranderingen grote gevolgen kunnen hebben voor recreatie en toerisme
  - D omdat toeristen elk jaar naar het Middellandse Zeegebied trekken om te genieten van het mooie weer
- 1p 18 Welk kopje geeft het beste de inhoud weer van alinea 2?
- A Klimaat trekt toeristen
  - B Koele stranden
  - C Vakantie in eigen land
  - D Vakantie in het zuiden
- 1p 19 Noem drie effecten uit alinea 5 die bewijzen dat klimaatverandering nu al begonnen is.

- 1p **20** Door welke drie oorzaken zal volgens alinea 6 het percentage van de uitlaatgasuitstoot snel verder stijgen?
- 1p **21** “Aanzienlijke kostenverhogingen en dus prijsstijgingen in de luchtvaart zijn dan bijna onvermijdelijk.” (regels 110-112)
→ Citeer de zin uit alinea 7 die hiervoor het duidelijkst een oorzaak aangeeft.
- 1p **22** Wat is de hoofdgedachte van het artikel ‘Klimaat verandert toerisme’?
- A** Door klimaatveranderingen en milieubeleid zullen de toeristen andere bestemmingen gaan kiezen.
  - B** Er wordt geen enkele aandacht besteed aan mogelijke kansen die klimaatverandering aan het toerisme biedt.
  - C** Het toerisme is de enige bedrijfstak die helemaal afhankelijk is van weer en klimaat.
  - D** Recreatie en toerisme zijn ook in belangrijke mate veroorzakers van het veranderende klimaat.
- 1p **23** Een artikel kan onder andere de volgende doelen hebben:
- 1 amuseren
  - 2 informeren
  - 3 overtuigen
  - 4 tot handelen aansporen.
- Welke van bovenstaande doelen zijn de belangrijkste van het artikel ‘Klimaat verandert toerisme’?
- A** 1 en 2
  - B** 1 en 4
  - C** 2 en 3
  - D** 3 en 4

Lees onderstaande tekst voor het beantwoorden van de vragen 24, 25 en 26.

Zeer koude winter wordt zeldzaamheid

5 De kans op een extreem koude winter in Nederland, zoals die in 1963, waarin de zwaarste Elfstedentocht werd gereden, wordt de komende decennia steeds kleiner. Een herhaling van de recordzomers van 2003 en 1947 wordt waarschijnlijker. Dat blijkt uit berekeningen van het Centrum voor Klimaatonderzoek (CKO) in Utrecht, die afgelopen week zijn afgerond. Het CKO berekende de kans op extreme weersituaties voor 4608 delen van de wereld in het Dutch Challenge Project: een groot onderzoek dat de kans op extreem weer bij een opwarmend klimaat voorspelt. Voor het onderzoek is drie maanden gebruikgemaakt van de krachtigste computer van Nederland in het Amsterdamse reken-

25 centrum SARA. De uitslagen suggereren voor Nederland een sterk toegenomen kans op extreme hitte in de zomer. Extreem koude winters komen volgens de computer over dertig jaar in theorie niet meer voor. In een warmer klimaat zou de kans op extreem koude winters vanzelf afnemen, was de verwachting, maar volgens het computermodel gebeurt dat in veel sterkere mate. In het model is uitgegaan van een wereldwijde toename van de hoeveelheid broeikasgas in de atmosfeer als gevolg van milieuverontreiniging.

Naar een artikel van Jeroen Trommelen, de Volkskrant, 4 oktober 2003

- 1p **24** Wat is de overeenkomst tussen bovenstaand tekstje 'Zeer koude winter wordt zeldzaamheid' en de hoofdttekst 'Klimaat verandert toerisme'? Beide teksten gaan over
- A de gevolgen voor het toerisme.
  - B klimaatonderzoek.
  - C klimaatverandering.
  - D vakantiebestemmingen.
- 1p **25** In het tekstje 'Zeer koude winter wordt zeldzaamheid' staat dat een herhaling van de recordzomers van 2003 en 1947 in Nederland waarschijnlijker wordt. (regels 6-8)
- Citeer de zin uit alinea 3 van de hoofdttekst 'Klimaat verandert toerisme' waarin ongeveer hetzelfde wordt beweerd.
- 1p **26** Welke oorzaak van klimaatverandering wordt in beide teksten genoemd?
- A energieopwekking
  - B milieuverontreiniging
  - C toerisme
  - D vliegtuigverkeer

Schrijfo opdracht

Verplaats je in de volgende situatie en bedenk daarbij dat als er in een opdracht “je”, “jij” of “jou(w)” staat, je telkens je eigen naam moet invullen.

Je lerares aardrijkskunde heeft net voor de meivakantie in jouw klas een film over de klimaatveranderingen laten zien. Deze film heeft grote indruk op jou gemaakt! Het volgende lesuur voert jouw klas tijdens maatschappijleer een felle discussie. Hierin wordt gesteld, dat iedereen een bijdrage kan leveren in de strijd tegen onnodige klimaatveranderingen. Om te onderzoeken of dit ook op jouw school kan, krijgt je klas een opdracht voor de eerste les na de vakantie. De opdracht luidt: “Ga na wat op onze school nadelig is voor het klimaat en bedenk een oplossing.”

Gezamenlijk vinden jullie, dat verschillende leraren te gemakkelijk met de auto naar school komen. Maar ook de brommers van veel leerlingen worden genoemd als een niet noodzakelijk vervoermiddel. Na de meivakantie wordt dit in jouw klas besproken en samen met de leraar maatschappijleer wordt besloten om een actie op touw te zetten.

13p 27 Een artikel

Jij krijgt de opdracht om voor de schoolkrant een artikel te schrijven.

Maak daarin duidelijk hoe groot het probleem is met betrekking tot de veranderingen in het klimaat. Zet je gegevens in een logische volgorde.

Probeer de lezer te overtuigen van de noodzaak om de auto of de brommer eens wat vaker te laten staan en in plaats daarvan met de fiets naar school te komen. Noem één reden waarom fietsen goed is voor het milieu en geef ook aan, dat het goed is voor de gezondheid om wat vaker de fiets te nemen in plaats van de brommer of de auto.

Verder informeer je de lezer over de felle discussies die er binnen jouw klas zijn gevoerd over dit onderwerp. Je vermeldt, dat een overduidelijke meerderheid van jouw klasgenoten vindt, dat er actie moet komen.

Je roept iedereen op mee te doen aan de jaarlijkse wandeltocht “Loop je warm voor de natuur”. Je vertelt hoe je je daarvoor kunt inschrijven.

Dat het inschrijfgeld (€ 5,- per deelnemer) wordt ingezet voor een irrigatieproject in Afrika om daar de gevolgen van klimaatveranderingen tegen te gaan, mag natuurlijk niet onvermeld blijven.

Zorg ervoor, dat het stuk een titel krijgt waarin duidelijk jouw mening staat.

Tot slot zet je je naam onder het artikel en vermeld je in welke klas je zit.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.